

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Bakalářská práce

2022

Tereza Skoumalová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Spirituální ekologie - spolek Zeměsouznění

Bakalářská práce

Autor práce: Tereza Skoumalová

Studijní program: Sociologie

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Spalová, PhD.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2022

Tereza Skoumalová

Bibliografický záznam

SKOUMALOVÁ, Tereza. *Spirituální ekologie – spolek Zeměsouznění*. Praha, 2022.
Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí práce Mgr. Barbora Spalová, Ph.D.

Rozsah práce: 58435 znaků

Abstrakt

Tato práce se zabývá spirituálními aspekty ekologických hnutí. Pro výzkum jsem vybrala spolek Zeměsouznění, který momentálně pracuje na postavení první české ekovesnice na pozemku bývalé obce Pěčkovice. Pomocí kvalitativního výzkumu jsem se snažila zodpovědět otázky týkající se motivace a zájmů o environmentalismus a spiritualitu, jak se tyto dvě témata vzájemně ovlivňují. Zároveň práce vysvětluje jejich propojení s projektem vystavění ekovesnice. Pojem spirituální ekologie je v českém kontextu zatím neukotvený, a proto se tato práce věnuje, jak se spirituální ekologie projevuje na území České republiky. Snažím se zodpovědět v čem se ekologie může projevat spirituálně, jaké hodnotové systémy členové spolku zastávají a jakou roli hraje ve spolku komunita.

Abstract

This paper deals with spiritual aspects of environmental movements. For my research, I chose the Zeměsouznění association, which is currently working on a construction of the first Czech ecovillage on the land of the former village of Pěčkovice. Through qualitative research, I have tried to answer questions about motivation and interest in environmentalism and spirituality, how these two topics interact. At the same time, the work explains their connection with the project of exposing the ecovillage. The concept of spiritual ecology is not yet rooted in the Czech context, and therefore this work deals with how spiritual ecology manifests itself in the Czech Republic. I try to answer in what ecology can manifest itself spiritually, what value systems the members of the association play and what role the community plays in the association.

Klíčová slova

ekologie, spiritualita, ekovesnice, duchovno, vesnice, komunita, kvalitativní výzkum

Keywords

Ecology, spirituality, ecovillage, spirituality, village, community, qualitative research

Title/název práce

Spiritual ecology – association Zeměsouznění

Poděkování

Chtěla bych poděkovat hlavně spolku Zeměsouznění, kteří mi nejenom poskytli svůj čas a zájem, ale často mě i vedli správným směrem během výzkumu.

Dále bych chtěla poděkovat mojí rodině, která se mnou měla velkou trpělivost a často mi pomáhala se u studia udržet. Zároveň mým blízkým, kteří mě vždy podporovali a diskutovali se mnou téma.

A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat Mgr. Barboře Spalové Ph.D., vedoucí mé práce, za její nadšení při konzultacích a vždy velmi věcné a nápadité návrhy.

Obsah

Úvod	2
Teorie	3
Spolek Zeměsoustavnění	3
Teoretické předpoklady	4
Pojmy, na kterých výzkum zakládám	5
Metodologická část	7
Výzkumné otázky	7
Zvolená technika vytvoření dat	8
Způsob analýzy vytvořených dat	9
Situovanost mého postoje výzkumníka	9
Etická stránka výzkumu	10
Analýza vytvořených dat	10
Zúčastněné pozorování	11
Digitální etnografie	11
Rozhovory	12
Zodpovězení výzkumných otázek	12
Závěr	18
Použitá literatura a jiné zdroje	21

Úvod

Příroda je nejen náš největší zdroj, ale i náš domov. Již několik desítek let je vidět narůstající zájem společnosti o ekologii a šetrné udržení přírody. I já jsem na začátku výběru téma mé bakalářské práce čerpala hlavně ze svého vlastního zájmu o tuto problematiku, a hlavně z mé lásky k přírodě. V současné době se osobně velice zajímám o způsoby, jak svůj životní styl proměnit v ještě více udržitelný. Uvědomila jsem si, že ve společnosti je těžké se vymanit z neekologických praktik. Například před nákupem potravin je potřeba provést dlouhý průzkum odkud pochází, jakým způsobem a z čeho jsou vyrobeny. Většina našeho každodenního života závisí na spotřebě elektrické energie nebo fosilních paliv. Snaha jedince o snížení spotřeby často neudělá významný rozdíl. Proto si myslím, že je velmi aktuální zajímat se o alternativní přístupy ke zdrojům energií. Zvolené téma jsem si specifikovala v provázanosti na spiritualitu, která pro mě, před začátkem výzkumu, byla téma neprobádané. Jak zmiňuji v názvu, toto spojení pojmenovávám termínem spirituální ekologie, který je dle mého názoru v českém akademickém prostoru neprobádaný.

Práce se věnuje postoji spirituality v zájmu ekologie. Ve společnosti je zájem o ekologii často prezentován scénáři ekologických katastrof, statistickými údaji o napáchané škodě. S čím jsem se již ale tolik nesetkala, je důvod pro environmentalismus pramenící ze zájmu o soužití s přírodou a s duchovním propojením s naším životním prostředím. Motivace jsou jistě pro každého trochu jiné, ale jelikož i ty moje vycházely dříve před výzkumem spíše ze statistických informací, chtěla jsem popsat důvody zájmu, které pramení z hlubších vnitřních procesů. Spiritualita je v tomto ohledu zastřešující výraz pro různé duchovní, vnitřní cesty mých spoluúčastníků na výzkumu, které je k zájmu o environmentalismus, mimo statistik, mohly přivést.

Hlavní inspirací pro moji bakalářskou práci bylo dílo Hany Librové. Ve svém výzkumu se opírám o její knihu *Pestří a zelení. Kapitoly o dobrovolné skromnosti*. Kniha pojednává o několika domácnostech, které změnilы svůj způsob života směrem k více udržitelnému vůči životnímu prostředí a snaží se vymanit z konzumní společnosti. Co je ale hlavní myšlenkou, jsou jejich motivace. Jak je uvedeno i v jejím názvu, domácnosti rozdělují na zelené a pestré. Zelení rozhodnutí činí z ekologických důvodů a pestří žijí ekologicky i z jiných "pestrých" důvodů. Může se jednat o politické postoje, ekonomické situace, či jiné důvody.

Výzkum jsem vytvářela během let 2021 a 2022, kdy jsem nastudovala prvotní informace, provedla výzkum a sepsala práci.

Práce je rozdělena na několik kapitol s podkapitolami, kde detailně probírám dílčí prvky výzkumu. Nejprve formuluji své teoretické základy propojené s již existující literaturou. Konzultuji, jak specificky zúžit své téma. Představuji blíže spolek Zeměsounění, který stojí v centru mého výzkumu., Pojednávám o teoretických předpokladech pro výzkum a v neposlední řadě se snažím definovat základní pojmy, abych je mohla pro výzkum použít v jednoznačném a jasném smyslu. V kapitole druhé se věnuji metodologickému základu, formuluji výzkumné otázky a představuji vybraný způsob vytvoření dat a jejich následnou analýzu. Dále se zmiňuji o mé roli výzkumníka a jakým způsobem se moje postoje mohou odrazit v celé délce výzkumu. Taktéž diskutuji nad možnými etickými otázkami, které vyzvaly během vytváření této práce.

Kapitola třetí již pojednává o zjištěních vztažených k mým výzkumným otázkám. Prezentuji zde zjištění výzkumu ohledně spirituální ekologie a představuji hlavní poznatky, které analýzou vyvstaly. V poslední kapitole, závěru mé práce, rekapituluji a zdůrazňuji, co nového jsem vyvádala a jak se tyto poznatky shodují či neshodují s teoretickým východiskem.

Teorie

Nyní bych se chtěla vyjádřit k tomu, z jakých postojů můj výzkum vychází, abych v další kapitole mohla formulovat, jakou metodologií k výzkumu přistoupím. Chtěla bych v první řadě popsat jaká díla mě k myšlenkám dostaly a jakou roli v ekologických hnutích hraje spiritualita.

Dále je potřeba představit spolek Zeměsounění, který stojí v popředí výzkumu. Vysvětlit, proč jsem si vybrala zrovna tuto komunitu a jak souvisí s tématy ekologických hnutí a spirituální ekologie.

Spolek Zeměsounění

Spolek Zeměsounění vznikl za účelem vytvoření první české ekovesnice. Nebyla to pouze snaha vybudovat ekovesnici, ale i vytvořit komunitu a fungující životní styl, který bude zahrnovat i ekonomickou samostatnost rezidentů. V tuto chvíli je vytvořená společnost s.r.o., která má koupený pozemek o rozloze 24 hektarů, blízko Karlových Varů na území bývalé obce Pěčkovice.

Kromě zmíněné ekonomické samostatnosti se spolek do budoucna chce pokusit i o možnost vlastního vzdělávání dětí, zemědělství, výroby základních produktů a získání 100 až 150 obyvatel pro snadné fungování v komunitě. Tento cíl je zatím vize do budoucna, který může být dosažen v některých bodech až za desítky let, ale je vidět, že spolek je odhodlaný pokusit se tento cíl s vizemi co nejvíce naplnit. Aby bylo fungování komunity možné v poklidném duchu, členové se shodli na deseti základních hodnotách, kterými se nejen řídí, ale které stojí v ideologickém základu, jak ve tvoření mezilidských vztahů, tak i stavbě vesnice.

Ve světě již existují fungující ekovesnice, například ve Spolkové republice Německo je vesnice Sieben Linden, ze kterých se spolek nejen inspiruje, ale také od nich čerpá zkušenosti, jak ekovesnici vystavět a udržet její fungování. Spolek je navázán na dvě světová hnutí. První, Global Ecovillage Network, zastřešuje zmíněné celosvětové projekty ekovesnic a snaží se předně rozšiřovat nápad, kdekoliv je o něj zájem. Nezakládá si pouze na praktické stránce projektů, ale i na stránce sociální, kdy se snaží o co nejlepší podmínky obyvatel ekovesnic. Druhé světové hnutí je Gaia Foundation, dobročinná organizace pocházející z Velké Británie. Opět hlavně propaguje informace o udržitelném způsobu života a jak ho kolektivně dosáhnout. Zapojuje se do mnoha projektů po celé zemi.

Komunita okolo spolku je větší, ale trvalých členů neboli kmenových členů, jak je sám spolek nazývá, je v něm pouze devět. Potom jsou ještě další zájemci, kteří zatím nejsou trvalými členy, ale účastní se akcí a uchází se o členství. To ale mohou dostat jenom lidé, kteří jsou přijati po prokázání, že projekt berou vážně a jsou ochotni do projektu

vložit minimálně čas a práci. Podotkla bych však, že dle mého pozorování spolek stojí hlavně na dobrých vztazích a ochotě, nikoli na bázi vybrané elitní společnosti.

Byla jsem až překvapená, když jsem spolek našla na internetu, jak moc mi do mého výzkumu tato komunita lidí zapadá. Jelikož jsem nejdříve formulovala téma výzkumu a až návazně jsem zjišťovala, kde bych takový terén mohla v České republice najít. Podle svého průzkumu těchto komunit, jsem upozorovala, že podobné spolky u nás sice spojuje ekologické hnutí a snaha se chovat environmentálně, bohužel však postrádají část spirituální. Z jejich popisu a internetové prezentace na mě působily naopak jako skupiny lidí, kteří se chovají ekologicky z důvodu vize lepší budoucnosti, strachu z globálního oteplování, neestetičnosti odpadků ve volné přírodě. Oproti tomu jsem nenarazila na motivace z vnitřní propojenosti s přírodou, se snahou symbioticky spolu žít na této planetě a vnímat živé i neživé jako sobě rovné.

V mých očích, když jsem poprvé četla o spolku, jako bych viděla ideální příklad toho, o čem například Thomas Berry píše v knize *Dream of the Earth*. V popředí zájmu o ekologii vidí nezištnou pozici jedinců, kteří se řídí morálními zásadami a pocitem sounáležitosti do většího celku, přírody [Berry 1988]. Spolek se stejně tak nevyjadřuje k environmentální krizi, ke globálnímu oteplování a podobným často zmiňovaným tématům, která jsou používána jako hlavní důvody pro zájem o ekologická hnutí. Naopak se silně vyjadřuje ke svým hodnotám, kdy jedna z nich je soulad s přírodou. I ostatní hodnoty podporují toto tvrzení, že spolek je motivován podobně, jak to Thomas Berry popisuje. Například nepodmínečná láska a pokora, respekt, odpovědnost, kdy všechny tyto hodnoty se dají sice aplikovat na chování lidí vůči ostatním jedincům, ale zároveň se dají aplikovat i na přírodu. To se tedy odráží ve snaze se k přírodě chovat obdobně jako k našim bližním, a nejen jako k nekonečnému zdroji surovin.

Teoretické předpoklady

Pojmy spiritualita a ekologie se pro mnohé mohou zdát jako neslučitelné, pro jiné neoddělitelné. Dle mého názoru existuje obrovská škála pohnutek, proč se lidé zajímají o ekologii, a právě proto jsem se chtěla věnovat této otázce.

Hlavní inspirace pro mě byla Hana Librova a její kniha *Zelení a pestří*. Kapitoly o dobrovolné skromnosti. Kniha se zabývá rodinami, které se rozhodly k dobrovolné skromnosti, jak tento způsob života nazývá sama autorka. Jde tedy o lidi, kteří neupřednostnili pohodlnost a materiální touhy, ale skromnost a ekologické způsoby života. Mnoho z těchto sledovaných rodin se přestěhovalo na vesnice a opustilo tím městský život, který dopravává komfort snad ve všech aspektech zajišťování základních podmínek pro pohodlné bydlení. Tyto lidi, jak název napovídá dále rozděluje na pestré a zelené, Zelení jsou lidé, u kterých skromné ekologické jednání vyplývá ze zájmu o přírodu samotnou a jsou motivováni snahou o zlepšení nebo alespoň nezhoršení situace přírody a berou tuto skromnost jako záměrnou. Pestří se tedy liší v motivaci tím, že jejich zájem vyplývá z jiného postoje, kterým například může být politické nebo kulturní mínění a jejich zvolený způsob života je chápán jako dobrovolný [Librová 1994]. Z tohoto pohledu bych spolek *Zeměsoudnění* řadila mezi pestré, jelikož jejich zájem nevidím v pouhém odkazování na špatný stav přírody a různé statistiky.

Přístup spolku bych zařadila mimo jiné do kontextu hnutí Deep ecology, kdy řešení environmentálních problémů netkví v malých drobných změnách, ale ve výrazně odlišném přístupu lidí k přírodě. Neodebírání zdrojů a vytěžování co nejvíce z planety, naopak ctění přírody, jako něčeho cenného a více významného, než zájem lidstva si planetu zotročit a potenciálně zničit [Taylor 2003]. Spolek považuji za podobného smýšlení, jelikož jejich záměr není jen lehce pozměnit svoje životy, ale uskutečnit radikální změnu životního stylu. Mnoho členů spolku se chce přestěhovat z města do ekovesnice, a to nejen sebe, ale v některých případech i jejich rodiny s dětmi. Tento akt vytvoří udržitelný životní styl, který jistě bude mít mnoho pozitiv, ale nesmíme opomínat velké oběti, které to pro ně bude znamenat. Například ve městech se skoro v jakékoliv situaci máme na koho obrátit, a to i v těch nejmenších každodenních úkonech. Mezitím co v ekovesnici se obyvatelé budou muset o sebe postarat sami, nebudou zde mít na každém rohu např. opraváře, supermarkety nebo kavárnu. Změna tedy bude hluboká a zásadní.

Pojmy, na kterých výzkum zakládám

Pro jasné pochopení výzkumných otázek, se domnívám, že je potřeba se zaměřit i na hlavní pojmy mého výzkumu. Jelikož se budu snažit hlouběji pochopit pohnutky k založení ekovesnice, motivace a spiritualitu, nejedná se o jasně dané pojmy, na kterých by se sociologové či antropologové společně a jednoznačně dohodli, proto se v této kapitole pokouším o popsání pojmů, jak jsem k nim ve výzkumu přistoupila a dále s nimi i pracovala.

Spiritualita

Pojem spirituality je těžko definovatelný, jelikož nejde o přesně uchopitelnou teorii. Nejaktuálnější pojetí spirituality pro můj výzkum zformuloval Paul Heelas, kdy spiritualitu vidí jako zakoušení božství jako imanenci v životě. Dále tvrdí, že jsou alternativní spirituality orientované spíše na jedince a nemají jasnou formu, ale velký rozptyl, nejen jak se projevují, ale i v co věří. Což se odráží v tom, že jeho reprodukce je obtížnější a tím pádem míň častá. Na rozdíl od organizovaného institucionalizovaného náboženství je podle Heelase spiritualita na vzestupu a je o ní čím dál větší zájem, obzvláště u jedinců, kteří se k náboženství nehlásí [Heelas 2005].

Ve svém výzkumu tedy přistupuji ke spiritualitě poměrně otevřeně, jako k prožívání duchovna, které se může projevovat nejrůznějšími způsoby. Vnímám ho i jako souvazečnost k něčemu většímu, než je jen materiální pozemský život.

Ekologické hnutí

Jde o hnutí, které má za cíl aplikovat poznatky ekologie pro reálné změny způsobu života. Tyto změny mohou vyžadovat na různých úrovních života jiné přístupy, například v legislativě, ve firmách, nebo i v soukromých životech lidí. Je zde také velká škála možností, jak se takové hnutí projevuje. Může jít o mírné postoje až po postoje extrémní. Jelikož ekologie je věda se širokým záběrem, ani postupy nejsou jasně dané, a proto co pro jedno ekologické hnutí může být zásadní, pro jiné může být bráno jako neopodstatněné. Například v poslední době je vedena diskuze nad tím, jak moc pomůže ekologii omezit

používání plastů v domácnostech a zda má velký význam apelovat na jedince, aby svoji spotřebu co nejvíce omezil.

Spirituální ekologie

Tento pojem v českém vědeckém kontextu ještě není příliš rozšířený, přesto však ve světě se o něm sice v menší míře, ale přesto, diskutuje. V této diskuzi je jeden z nejviditelnějších Thomas Berry. Je velkým průkopníkem spirituální ekologie. Pro zjednodušení tohoto komplikovaného termínu, se jedná o propojení spirituality a ekologie do jedné společné vědní disciplíny, kdy se na ekologii vědci snaží nahlížet jako na komplexní problematiku, která kromě dalších proměnných, je ve velké míře ovlivněna spiritualitou. Tyto dva pojmy, ekologie a spiritualita, se vzájemně propojují, doplňují a významně ovlivňují. Díky tomuto novému pohledu je patrné, že právě skrze pocit sounáležitosti s přírodou, by se lidé měli zajímat o ekologii. Vkládá to do ekologie, kromě statistik a tabulek, které nám samotná nabízí, také vhléd více osobních a duchovních motivací pro zájem o ekologii. Již nepředpokládá, že každý ekolog se zajímá pouze o jasně vypočítaná data, ale i o smysl toho, že pro přírodu chtějí lidé lepší zacházení i z hlubších důvodů. Jedná se také o uskromnění svých osobních sobeckých materiálních tužeb a vnímání sebe samého jako součást většího celku, přírody.

Ekovesnice

V textu se nevěnuji žádné existující ekovesnici, protože spolek, kterým se zabývám, ji v tuto chvíli plánuje a buduje, a i přesto se tomuto pojmu v textu často věnuji. Stručnou definici ekovesnice bych formulovala jako typ bydlení, ve kterém se v první řadě snaží členové spolku o minimální zásah do přírody a vše stojí na ekonomické a produkční soběstačnosti. Ve skutečnosti je však v ekovesnicích mnoho variability. Je vždy důležité vzít v potaz podnební podmínky, lokální právní normy a zákony, kvalitu půdy, přírodní zdroje nebo i například osobní potřeby obyvatel. Podle všech těchto proměnných a mnoha dalších faktorů se musí odvíjet i architektura, zemědělství, školství a celková vybavenost a nabídka ekovesnice. V reálu si dokážeme představit, že ekovesnice vystavěná v Africe bude vypadat a fungovat jinak než ekovesnice v Severní Americe. Také je zde otázka, v čem se o tolik liší ekovesnice od normální vesnice. V běžných vesnicích je časté pěstování vlastních potravin, sousedská výpomoc, snaha se postarat o vlastní odpad, například komposty a podobné prvky, které jsou zásadní i pro ekovesnici. Ekovesnice jsou především obohaceny o komunitu, která je částečně samostatná od okolního světa. Dále je zde implikována inspirace z ekologických hnutí a snaha o šetrné a ekologicky udržitelné spravování obydlí. A poslední rozdíl, který zmíním, je návaznost na samotnou organizaci Global Ecovillage Network, která propojuje všechny projekty.

Komunita

Komunita je sociálně konstruovaný prostor, kde lidé mohou získat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě. Jde o skupinu lidí, kteří společně tvoří prostor a sdílí spolu svoje životy. Komunita kromě opory jedinci nabízí být součástí úzkého společenství, které dokonce může společně vytvářet kolektivní identitu. I přesto, že komunita má větší sounáležitost než společnost, je v ní i velký důraz na rozvoj a schopnosti jedince jako aktivního člena. Jak s komunitou pracuje sociologie, nemusí být ani vázána na geografické hranice [Hartl 1997] a obzvláště v dnešní moderní době se

můžeme setkat s komunitami nadnárodními, nebo například i s komunitami, které existují pouze v kyberprostoru. Ve svém výzkumu se však zabývám velmi jasně danou komunitou, která celá existuje v prostoru České republiky.

Metodologická část

V této kapitole se chci věnovat, jak metodologicky zpracovat otázku spirituální ekologie a její zasazení do životů, motivací a postojů mých spoluúčastníků na výzkumu. Na to byla potřeba si určit nejprve výzkumné otázky a jejich formulaci, proto abych vůbec stanovila, jakým aspektům jsem se měla věnovat. Předně jak je správně formulovat, aby pro moji práci dávaly smysl a byla jsem schopna na ně nalézt odpovědi. Následně v návaznosti na výše uvedené byla potřeba si vybrat, jakou zvolit techniku vytvoření dat. Vzhledem k tomu, že se jedná o výzkum, kde se budu účastnit a všechny data sama spoluutvářím, nejedná se o pouhý sběr neovlivněných dat. Jako výzkumník jsem si musela uvědomit, že už moje přítomnost a tvorba výzkumu data určitým způsobem pomáhá vytvářet a nemohu tak svou roli opomínat. S tím souvisí i zvolení způsobu výběru spoluúčastníků výzkumu. Dále jsem se zaměřila na způsob analýzy vytvořených dat opět v souladu, s tím abych se dostala k odpovědím na výzkumné otázky.

Přidala jsem ještě dvě velice důležité podkapitoly, a to podkapitola o situovanosti mého postoje jako výzkumníka, kde diskutuji, jaké postavení k probíraným tématům osobně zaujímám, jaké mám zkušenosti a jak se tedy odrážím na samotném výzkumu. A podkapitola poslední, etická stránka výzkumu, kde se snažím o rozkrytí největších etických otázek, na které jsem během výzkumu narazila nebo které jsem alespoň očekávala.

Výzkumné otázky

Předem je potřeba si vymežit, jak zkoumané téma uchopit a jak formulovat výzkumné otázky. Jak je patrné z názvu mé bakalářské práce, snažím se věnovat propojenosti ekologických hnutí a spirituality.

Jaké jsou motivace členů k vytvoření a zapojení se do projektu?

V této otázce se chci věnovat motivacím a pohnutkám, které vedly k zapojení do projektu. Vycházím z předpokladu, že se do spolku členové zapojili z důvodu změny životního stylu a orientace budoucího života v ekovesnici a komunity okolo ní. To je dle mého názoru zajímavá životní změna, která si zaslouží hlubší zamyšlení nad motivacemi k tomuto závažnému kroku.

Jaké jsou hodnotové systémy členů a na jakých zkušenostech a názorech jsou stavěny?

Součástí budování alternativního způsobu života je jistě i vytvoření hodnotového systému a na ně navazujících pravidel. Proto jsem se zaměřila na tyto hodnoty, jak u jedinců, tak i skupiny jako celku. Následně jsem se pokusila i zjistit, v čem jsou zakořeněny, a tím se dostala k hlubšímu porozumění těchto hodnotových systémů.

V jakých aspektech se ekologické hnutí mohou projevovat spirituálně?

Jak jsem již zmínila při vysvětlování pojmu spirituální ekologie, domnívám se, že v ekologických hnutích je možnost vyžití se i spirituálním způsobem. A jsem toho názoru, že tedy zájem o environmentalistiku může být zakořeněn v spiritualitě jedinců, proto pro moji práci není možné se takové otázce vyhnout. Vidím možnost propojenosti těchto dvou oborů, a proto jsem je chtěla intenzivněji prozkoumat.

Co je důvodem pro zájem o ekologii?

Tato otázka částečně navazuje na otázku předešlou. Přesto jsem však chtěla mít prostor i na motivace zájmu o ekologii i mimo otázku spirituality jedinců. Domnívám se, že důvodů může být velická škála, a proto jsem otázku záměrně formulovala velmi otevřeně.

Zvolená technika vytvoření dat

Vzhledem k tomu, že se ve své práci chci hlavně zabývat motivacemi, hodnotami, pohnutkami a postoji, které propojují ekologii a spiritualitu a jak se tyto dvě témata prolínají a vzájemně ovlivňují, vybrala jsem si předně výzkum podložit nestrukturovanými rozhovory. Toto rozhodnutí jsem učinila na základě toho, jak je toto téma široké. Již před začátkem rozhovorů jsem věděla, že odpovědi mohou být velmi odlišné, a tak jsem nechtěla mít jasně stanovenou osnovu, ale mít volnost se plně věnovat výpovědím a novým podnětům, ke kterým jsme se dohromady dostali. Tímto způsobem jsem dostala odpovědi, kde jsem nebránila svým spoluúčastníkům, aby byli omezeni na určité otázky, ale naopak měli mnoho prostoru. Aby konverzace vedli i novým směrem, který pro ně byl zajímavý a tím pádem byl vhléd hlubší a o tématech se vždy velmi dobře a intenzivně rozmluvili. Tomu dle mého názoru pomohlo i to, že jsem respondenty předem seznámila s tématem výzkumu, tudíž měli několik dní čas si rozmyslet svůj postoj a prožitky, které by jinak během rozhovorů nemusely vyjít najevo tak snadno. Ráda bych zmínila, že rozhovory jsem po celou délku nemusela vůbec směřovat a stačilo mi pouhé seznámení účastníků s mým tématem. Díky tomu jsem nepotřebovala vůbec do rozhovorů zasahovat z důvodu vzdálení se od tématu. Naopak jsem měla i po rozhovorech pocit, že pokud by nám to čas a také rozsah mojí práce dovolil, tak bychom v rozhovoru mohli pokračovat ještě několik hodin.

Zároveň výběr lidí, kteří by se mnou rozhovor mohli udělat, byl omezený v tom, že jsem se zaměřila na spolek, který se skládá pouze z devíti stálých členů. Proto byl výběr nenáhodný a díky pomoci od prvního účastníka jsem použila metodu sněhové koule, kde mi můj první kontakt předal kontakty na další členy. Takto jsem navázala kontakty a vytvořila několik velmi podnětných rozhovorů. Tento způsob jsem ani tak nevybrala já, jako spíš si vybral on mě. Jelikož jsem si zvolila svůj výzkum orientovat pouze na spolek Zeměsoudní, můj okruh možných spoluúčastníků se velice zúžil. Konečné rozhovory jsem provedla se třemi jeho členy, a to s Leem, Janou a Andrejem.

Rozhovory jsem vždy se souhlasem nahrála a později skoro doslovně přepsala. Jediné úpravy, které jsem provedla, byly drobné vynechávky výplňových slov, které ve výpovědi nenesly žádný význam a přepis na spisovnou formu pro komfort při čtení práce. Přesto jsem se snažila o zapsání i neverbálních projevů, jako například smíchu či váhání, abych při analýze vše co nejlépe pochopila a byla schopna interpretovat.

Ještě před rozhovory předcházelo seznámení s terénem dvěma různými cestami, jako první část jsem tedy použila metodu netnografie na webových stránkách spolku Zeměsoudní. Bylo pro mě velice důležité se nejenom podívat na osobní výpovědi členů spolku, ale i prezentaci skupiny jako celku. Na webových stránkách se totiž dozvím i jak se komunita chce prezentovat široké veřejnosti, jak chce být viděna okolním světem a jak chce propagovat svoje zájmy v promyšleném a formátovaném psaném stylu. Myslím si, že z této části dat se dozvím hodně ideálních vizí, které skupina má narozdíl od rozhovorů, které jsou oproti tomuto typu sběru dat neupravené a neuhlazené. Tudíž doplněním o analýzu webových stránek přidám novou perspektivu. Zároveň webové stránky jsou vyjádřením celého spolku a ne jedince, tudíž se výpovědi mohou lišit nebo se doplňovat a tím dodávat komplexnost.

A druhý způsob sběru dat, který předcházel nestrukturovaným rozhovorům bylo zúčastněné pozorování. Tento způsob vytvoření dat jsem zvolila, aby mi pomohl vidět členy, jak fungují ve skupině, abych si sama okusila být součástí této společnosti. Oproti rozhovorům a digitální etnografii mi tento způsob dodává osobní poznání a prožití atmosféry. Přišlo mě i relevantní, abych toto provedla ještě před rozhovory, abych nevstoupila ihned do rozhovorů s pouhou znalostí z literatury a definic. Je také zajímavé i tím významné vidět interakce členů mezi sebou mimo pouhé interakce se mnou, jako s cizím výzkumníkem, který nemusí do skupiny ideálně zapadat.

Způsob analýzy vytvořených dat

Všechna sebraná data, jsem se rozhodla zpracovat interpretativní fenomenologickou analýzou. Toto rozhodnutí jsem učinila z důvodu zájmu výzkumu. Ten se opírá o osobní prožitky a postoje a tento způsob mi dovoluje větší prostor pro interpretaci. Moje otázky jsou formulované na vlastní prožitek, a proto se domnívám, že tento způsob analýzy mi poskytne nejlepší přístup k datům [Řiháček, Čermák, Hytych 2013: s.9].

Nejprve jsem si po přepsání výpovědí a informací pozorně přečetla celý text a vytvořila jsem kódy a různé poznatky, které mě k textu napadly. Následně jsem text odkódovala. V tu chvíli jsem již byla schopna vidět určité spojitosti, protiklady různých výpovědí nebo například propojenosti různých kódů. Díky tomuto jsem byla schopna vytvořit odpovědi na své výzkumné otázky [Řiháček, Čermák, Hytych 2013: s.26,27].

Situovanost mého postoje výzkumníka

V této podkapitole jsem jako výzkumník se silným názorem chtěla uvést i sebe. Jelikož antropologický výzkum je ovlivněn nejen způsobem výběru respondentů, vytvořením dat, interpretováním a analyzováním dat, ale zároveň se během celého výzkumu projevuje moje role a tím pádem celý výzkum jakoby následuje moje vize. Na jednu stranu jsem cítila velké porozumění v části ekologické, jelikož se již od dětství sama o ekologii, environmentalistiku a různá ekologická hnutí velice zajímám. Vždy jsem milovala přírodu a momentálně se i já hodně věnuji zájmu o zjišťování udržitelných způsobů života. Tím pádem pro mě informace získané během výzkumu byly významné i v osobním životě a mnoho výpovědí, informací a postojů mě inspirovalo v mém vlastním životě. Od lidí, které jsem potkala během svého výzkumu jsem se hodně naučila a myslím, že i to přidalo na kvalitě výsledků. Nejen, že jsem lépe pochopila výpovědi, ale vytvořila

jsem si i osobní vztah s lidmi, se kterými jsem se setkala. Jako kdybychom rozhovory vedli na přátelské rovině a cítila jsem otevřenost a porozumění.

Na stranu druhou, spiritualita je pro mě převážně cizí téma, sama jsem ateista. Během svého života jsem byla okolím vedena spíše k odmítání nejenom náboženství jako takového, ale i duchovního a spirituálního vnímání světa. Bylo mi to vysvětlováno, jako něco smyšleného, nereálného. Tuto sféru života jsem tedy bohužel sama nebyla schopna nejen zažít, ale i pochopit, a proto pro mě výzkum byl zajímavým zážitkem, setkáním se a studováním pro mě něčeho nepochopitelného. Bylo to pro mě tedy na jednu stranu výjimečné setkání, ale i jeden z nejobtížnějších úkolů na této bakalářské práci. Interpretace a proniknutí do tohoto tématu pro mě představovalo jistou překážku, ale myslím si, že jsem se tohoto úkolu chopila nejlépe, jak jsem mohla, a nakonec jsem alespoň neosobně porozuměla spiritualitě a co představuje pro ostatní lidi.

Etická stránka výzkumu

Během každého výzkumu se objeví jisté otázky v etice, a tedy i já jsem na jisté narazila. V první řadě bych vyzdvihla, že jsem měla velmi pozitivní zkušenost s ochotou mých spoluúčastníků na výzkumu ohledně citlivých informací. Jelikož se můj výzkum, a s ním v první řadě rozhovory, zabýval nejen spiritualitou a duchovností, což je samo o sobě velmi osobní téma, ale i motivacemi, postoji a životními zkušenostmi, snažila jsem se být co nejvíce opatrná s daty. Z mých původních obav se žádná nevyplnila, všichni účastníci bez problému souhlasili se sdílením všech informací, které mi v rozhovorech poskytli.

Jak jsem již zmínila, se spiritualitou nemám přílišnou zkušenost, a tak jsem musela dbát na zvýšenou pozornost při správnosti interpretace dat, abych nepřekroutila žádná východiska mých spoluúčastníků. Tento úkol, plně doufám, jsem zvládla obstojně a zdárně.

Třetí etickou otázkou, která vyvstala spíše později ve výzkumu, byl přístup k výzkumu v terénu. Jak při rozhovorech, tak i u zúčastněného pozorování, jsem se snažila co nejvíce vstoupit do blízkého kontaktu než narušit jistou autentickou atmosféru, a tím tak narušit validitu mého bádání. Během výzkumu jsem se snažila dobře naslouchat, a hlavně pokud byla možnost, se v průběhu vzdělávat a doptávat, aby nedošlo k posunutí významu výpovědí spoluúčastníků na výzkumu. Je jistě velmi důležité nenarušit pravdu ostatních a nevkládat do ní významy, které do ní vloženy nebyly.

Analýza vytvořených dat

Jak jsem zmínila v kapitole o vybrané metodologii, analýzu jsem dělala pomocí interpretativní fenomenologické metody. Nejprve krátce představuji vytvořená data včetně způsobu, jak jsem je získala. Dále je беру a pomocí interpretace a analýzy se pokouším zodpovědět předem formulované výzkumné otázky ohledně spirituální ekologie, důvodů zájmů, motivací, hodnotového systému a dalších zjištění, ke kterým jsem se mimo svoje otázky dostala s pomocí svých spoluúčastníků. Snažím se o co nejlepší interpretace a pro lepší představení svých myšlenek je ilustruji na přímých citacích z rozhovorů, ale i webových stránek spolku a doplňuji je i o postřehy ze zúčastněného pozorování.

Zúčastněné pozorování

Moje první setkání s terénem bylo velice zajímavé, ale ve výzkumu pro mě splnilo spíše roli uvedení do tématu a hodnot dané společnosti. Jednalo se o setkání spolku a prezentace projektu, včetně jeho základního uvedení, plánů do budoucna, již realizovaných menších částí projektů a následné diskuze.

Co si myslím, že je ještě jednou důležité uvést je, že spolek Zeměsouznění zatím není funkční jako ekovesnice, ale je ve fázi plánování a budování. Momentálně mají společně koupený pozemek u Karlových Varů v Pěčkovicích. Proto se tedy jedná o jisté představování budoucích plánů, které jsou i velkou projekcí ideálů komunity okolo spolku. Přesto však postavení ekovesnice není jediný zájem spolku. Myslím, že i přesto, že jsem zastihla spolek spíše v prvotních fázích projektu, viděla jsem, že i tak je odveden obrovský kus kvalitní práce a nenarušuje to podstatu mého výzkumu. Naopak bych řekla, že jsou zde velmi viditelné hodnoty, na kterých se spolek snaží stavět.

Setkání spolku, kterého jsem se zúčastnila, se konalo v Praze v pronajatých prostorách pro menší akce. Dle interiéru bych soudila, že jde o prostory pro cvičení a jógu. Na začátku proběhla prezentace, která měla spíše informativní charakter a na ní navazovala debata, která byla předmětem mého zájmu. K občerstvení bylo i víno, což mi naznačovalo spíše neformální přátelskou atmosféru. Prezentace pro mě nebyla příliš přínosná, jelikož jsem již předem pracovala ve své práci s informacemi uvedenými na webových stránkách spolku, bylo to pro mě spíš opětovné opakování již známých skutečností. Později však nastala diskuze, která mě velice zaujala. Probíhala jak mezi členy spolku, kteří se přišli podívat, tak i s novými lidmi, kteří se o události dozvěděli a měli zájem si přijít prezentaci poslechnout. Jak se i zmínili, několik z nich se vyjádřilo, že by mělo zájem o členství ve spolku. Důvody byly různé, ale v první řadě byly zmíněny zájmy o udržitelný životní styl, přátelskou komunitu lidí, která se na práci domlouvá dohromady a také kreativní zásah do stavby obydlí. Několik lidí vyprávělo o svých manuálních schopnostech a jak by se tedy i ve spolku mohli realizovat.

Jeden ze zúčastněných měl podobnou roli jako já. Měl ne zcela osobní zájem o komunitu. Byl to režisér a chtěl zjistit, jestli by byl z jeho strany, ale i ze strany komunity, zájem o natočení časosběrného dokumentu o komunitě. Bohužel během v tuto chvíli nevím, jestli je projekt natočení dokumentu aktuální, zda se obě strany dohodly. Ale je to pro mě zajímavým postřehem, že je zájem i o kreativní a informativní filmové zpracování života komunity. Celkově jsme se na tomto setkání v diskuzi tolik nedotkli mých témat k práci, ale přesto jsem alespoň svoje postřehy použila v analýze a doplnila jsem jimi poznatky dalších dat. Bohužel se událost konala v pronajatém prostoru ve večerních hodinách, a proto jsme skončili dříve, jelikož nám vypršel vymezený čas.

Digitální etnografie

Digitální etnografií jsem se podívala na textové podklady, které jsou veřejně k dispozici na stránkách spolku Zeměsouznění. Považuji je za představení spolku široké veřejnosti a v první řadě potencionálním zájemcům. Tyto stránky jsou pečlivě konstruovány, aby nejen přitáhly správný typ lidí, ale zároveň aby v kratší formě textu představily ty nejdůležitější body, které si spolek vybral sám. Spolek se na stránkách vyjadřuje k všem možným tématům, jako například kontakt, nadcházející akce a fotky z

akcí.

Stránky se v průběhu výzkumu zároveň trochu upravovaly a tak, některé informace, co jsem získala, již nejsou dostupné online a některé naopak přibyly. Neměla jsem tolik prostoru je prozkoumat, a tak se jednalo o mix části nových a části starých publikovaných informací. Nejedná se však o zastaralé informace, spíš jinak formulované v jiném sektoru stránek.

Rozhovory

Jako poslední data pro analýzu představuji nestrukturované rozhovory vedené se členy spolku. Toto považuji za hlavní zdroj mých dat k analýze, jelikož jsem během rozhovorů měla největší možnost se ponořit do témat, které zkoumám.

Bohužel z časových důvodů a z důvodu zavedení restrikcí, kvůli pandemické situaci během výzkumu, je část z rozhovorů vytvářena přes mobilní aplikaci nebo online hovor. Přesto si myslím, že jsme udělali vše pro co nejvíce autentické a osobní rozhovory. Proto jim tyto komplikace, dle mého názoru, neubraly na validitě a kvalitě. Další části rozhovorů byly vedeny na veřejných místech, jako je kavárna nebo pronajatý prostor, stejný jako při zúčastněném pozorování. Všechny rozhovory trvaly přibližně pár minut přes hodinu. U některých jsem cítila, že mi časem vyvstávaly další otázky nebo jsem měla pocit, že měl spoluúčastník na rozhovoru mnoho dalších inputů, ke kterým jsme se z časových důvodů nestihli dostat, a proto jsme vytvořili i rozhovor návazný.

Zodpovězení výzkumných otázek

Nejprve se budu věnovat hlavní části svého výzkumu, mým předem formulovaným výzkumným otázkám a k jakým závěrům jsem se pomocí dat dostala. To se snažím ilustrovat předně na citacích od mých spoluúčastníků, z webových stránek nebo i postřehy ze zúčastněného pozorování pro dokreslení a dovysvětlení mých zjištění.

Jaké jsou motivace členů k vytvoření a zapojení se do projektu.

Motivace k zapojení se do projektu se poměrně lišily, jelikož často stály na předešlých osobních zkušenostech. Dva z mých rozhovorů se dotkly tématu vytvoření lepšího života a budoucnosti pro jejich rodiny a hlavně děti. A třetí z nich se zmiňovala sice o rodině, ale až o rodině budoucí, jelikož je v tuto chvíli zatím bezdětná. Tudíž téma rodiny se v otázce motivace zapojení do projektu objevuje ve všech rozhovorech ve velmi podobném kontextu, kvalitnější rodinný život. Jeden z argumentů byl společná výchova dětí komunitou.

„Děti budou vyrůstat mezi dětmi, budou mít vícero dospělých vzorů.“ Obdobným způsobem výchovy se zabývala antropoložka Margaret Meadová, která mimo jiné uváděla ve své studii mladých dívek v Samoa, že kolektivní výchova dětí a situace více dospělých vzorů než jen rodičů, vedla k lepšímu průběhu pubertálního věku než v tomto kontextu amerických dívek, které byly vychovávány v obdobné struktuře rodiny jako u nás v České republice. Tudíž větší volnost od rodičů, více dospělých vzorů a větší sounáležitost v komunitě měla pozitivní výsledky [Mead 1928].

„Vidím to jako prostředí pro moje dcery, pro moji manželku, pro mě. Jako prostředí, kde chci žít.“ Motivace rodiny se projevovala i ve smyslu vytvoření prostoru, který bude pro rodinu poklidný. Kde bude místo pro rodinný život ve smyslu, že spolu rodina bude trávit hodně společného času. Opět je to něco, co v tradičním způsobu života často chybí. Rodiče tráví hodně času v práci, odděleně od dětí, ale i od svého partnera, a proto by tento způsob mohl umožňovat více společně stráveného času.

Často zmiňovaným důvodem rozhodnutí, byla uvedená přílišná anonymita ve městě, která může vést k lhostejnosti, nezájmu a nesounáležitosti k okolí. Anonymita může sice lidem dodat do značné míry soukromí nebo svobodu, ale na druhou stranu se lidé mohou díky ní cítit nepodstatní, postradatelní. Může způsobit sníženou míru sousedské výpomoci. Pokud nebudeme znát svoje sousedy, bude méně pravděpodobné, že jim budeme ochotni pomoci, když bude potřeba. V dnešní době je například i velmi nezvyklé, aby se ve velkých městech kamarádily děti ze sousedství nebo ani, aby bylo běžné se vždy ve velkých panelových domech zdravít. Toto by měla komunita ekovesnice řešit. A proto je to i pro členy tak lákavé. O komunitě a co může nabídnout se zmiňuji v jiné otázce.

Zmíněné bylo i odcizení od přírody, pocit nedostatku volnosti, kterou příroda představuje a absence přirozeného způsobu života. „... aby ten dopad na tu přírodu ode mě byl minimální, což je milník, v této době takový těžko dosažitelný. Už jenom tím, že jsme, máme dopad na přírodu a ona reaguje, ale má obrovskou schopnost se sama uzdravovat a regenerovat.“

Odcizení od přírody je také způsobeno daným systémem, který je tvořen společností. Jedinec se těžko vymaňuje a rozhoduje opravdu svobodně, pokud je vázán okolím, se kterým nemusí mít stejné postoje a názory, jak vést život. „Chci bydlet blíž k přírodě a chtěla jsem opustit to město.“ Soužití s přírodou, jak je i v názvu spolku Zeměsoudnění, je tedy také velkým motivem snahy o razantní změnu života. Oproti městu, příroda pro nás nabízí přirozenější způsob života.

Jaké jsou hodnotové systémy členů a na jakých zkušenostech a názorech jsou stavěny.

Základní hodnoty, které jsou i popsány právě na webových stránkách spolku, jsou duchovního původu. Jedná se o lásku a pokoru, soulad s přírodou, pospolitost, společné tvoření, zdraví a svobodu, respekt, odpovědnost, jednoduchost a krásu. V rozhovorech se mi ověřilo, že se jedná o společně vytvořené a také uznávané hodnoty. Seznam se vytvořil společně na jedné ze schůzek. Nenalezla osobní rozpor se žádnou ze zmíněných hodnot. Různí členové měli vždy jiné hodnoty, které pro ně měly větší či menší význam než ostatní. Pro Janu byla důležitá odpovědnost a svoboda. Vysvětlila je na příkladu práce na společném pozemku.

„Mám svobodu, když řeknu, že něco udělám, tak ale si já sama určím, kdy a jak. Ale ta odpovědnost zase je, že to opravdu udělám, takhle já funguju.“ Bylo tedy zapotřebí nalézt rovnováhu mezi svobodou a odpovědností. Zároveň spolek formuluje odpovědnost jako dvě věci, odpovědnost sobě samému a odpovědnost vůči ostatním. Vůči ostatním, zahrnuje nejen ostatní členy, ale i všechny lidi a přírodu, ke které máme odpovědnost se o ni starat.

Naopak se ale ukázaly i hodnoty, které sice pro členy byly důležité, ale v

momentální době pro ně nebyly zažitou samozřejmostí. Jednou z těchto hodnot byla jednoduchost, kdy bylo komplikované pro Lea se při plánování soustředit na jednoduchost, naopak pro Andreje byla tato hodnota jednou z těch, která pro něho byla zásadní. Viděl jako hlavní zdroj inspirace jednoduchost v přírodě, to, jak příroda naopak nic neplánuje, nevymyslí, ale jenom koná.

Dva z mých spoluúčastníků se v rozhovorech odkazovali na Čtyři dohody, knihu od Dona Miguela Ángela Ruize. Kniha pojednává o čtyřech dohodách. První je nehřešte slovem, druhá neberte si nic osobně, třetí nevytvářejte si žádné domněnky a poslední čtvrtá dělejte vše tak, jak nejlépe dovedete. Mimo tyto dohody, autor tvrdí, že již není potřeba dělat jakékoliv menší dohody v životě, pokud by se všichni drželi těchto základních dohod [Ruiz 2001].

Domnívám se, že kromě osobního zájmu o tuto tezi, se otiskla i do sepsaných hodnot spolku. Zprvce samotné sepsání hodnot, kterých se spolek bude držet mohlo být částečně inspirováno, zájmem o sepsání společných cílů a zásad spolku, aby soužití fungovalo bez větších rozepří. Ale dále i samotné dohody se dají vysledovat na určených hodnotách spolkem.

Například první dohodu lze nalézt v chápání hodnoty respektu. Respekt je interpretován jako respekt k ostatním, braní ostatních takových, jací jsou, a tedy i nehřešení slovem. To se odráží i v pospolitosti, “Vědomě posilujeme vzájemné vztahy, komunitu a schopnosti otevřít a řešit společné výzvy. Navzájem se podporujeme a inspirujeme ve společném a harmonickém žití. Jsme otevření a upřímní.” Takto je na webových stránkách spolku pospolitost popsána. Je zde vidět, že velký důraz je kladen na mezilidské vztahy a snahu vycházet s ostatními členy spolku. Stejně tak je ale i důležitá správně formulovaná pravda vůči ostatním.

Dělejte vše tak, jak nejlépe dovedete. Čtvrtá dohoda je znát v hodnotě odpovědnosti, kdy jsou členové spolku odpovědní sami sobě a ostatním. Odpovědnost za svou práci na spolku nesou všichni členové, je to potřeba při stavbě ekovesnice. Tato odpovědnost a snaha dělat vše nejlépe, jak dovedeme, je základem pro stavbu ekovesnice i kvůli tomu, že jde o skupinový projekt. Není zde žádný vůdce, který by určoval, co a jak se má dělat. Proto je potřeba, aby všechny menší dílčí části projektu byly odvedeny správně, aby se celý projekt nerozpadl. A to nejen při práci rukama, ale je potřeba i například správně právně ošetřit spolek a stavbu, naplánovat na jaké části pozemku se co vystaví. Pokud by členové nedodržovali tuto dohodu, projekt by nikdy nemohl fungovat.

A potom myšlenku nedělání žádných dalších menších dohod v životě vidím v hodnotě jednoduchosti. Je potřeba si vyhradit základní hodnoty a směr, kdy další dohody nejsou již potřebné. Sepsané hodnoty se vždy dají aplikovat na budoucí vzešlé problémy, se kterými se spolek může potýkat a které udělají základní rámec budoucího řešení.

V jakých aspektech se ekologické hnutí může projevovat spirituálně?

Na otázku, jestli vnímá propojení spirituálního života a ekologií mi Leo odpověděl: „Já to nevnímám jako propojení, vnímám to jako jednotu.” Z toho je zřejmé, že tím, že se chová v životě ekologicky, projevuje zájmy o zdárné zachránění planety, projevuje svou sounáležitost s přírodou. „Jsem součástí přírody a planeta je náš domov.”

Hraje svoji roli jako jedna z mnoha částí, která přírodu dělá, uvědomuje si svou návaznost a tím i svůj vliv na přírodu. Díky tomu je jeho jednání ekologické, spiritualita a transcendentno mu pomáhá, aby se dokázal chovat nesobecky a myslel na životní prostředí nejen jako na svoje obydlí, ale i jeho součást.

„Je to hlavně o takové vědomé péči o svoje okolí.“ Vědomá péče je členy chápána jako péče, u které člověk přesně ví, jak a proč ji dělá a jaké má důsledky. Tímto způsobem se například chovají k přírodě přesto, že pozemek žije svým životem, snaží se do něj zasahovat jen tak, jak je v tu chvíli potřeba. Snaží se vyvarovat zbytečnému kácení stromů, aby neškodili přírodě bez důvodu. Takový způsob práce vyplývá ze souznění s přírodou, sounáležitosti s větším celkem a uvědoměním si svého místa v přírodě.

Dokonce ještě ani neprozkoumali celý pozemek, z důvodu pozvolného se seznamování s krajinou a respektováním života divoké krajiny, která již dlouho nebyla obdělávána lidmi. Ve výzkumu jsem se několikrát dostala i k tématu harmonického rozvoje, který společnost ekovesnice má nabízet. Leo a Jana se oba vyjádřili, že pomocí sounáležitosti spolku a společného pobývání na pozemku, zatím jenom krátce, jim pomohlo k duchovnímu rozvoji a například i nacházení klidu. „Třeba teď o víkendu jsem vyséval semínka na záhonech v Pěčkovicích ve vesnici, a to je prostě nádherná meditace, obdiv k té přírodě, jak z toho malého semínka dokáže vyklíčit a vyrůst krásný život. V tom malém semínku je všechno zakódováno a roste samo, nádhera.“ Andrej, ale i ostatní spoluúčastníci na výzkumu, zároveň zaznamenali duchovní benefity z práce v přírodě, manuální práce na environmentálním projektu. Díky ekologickému chování se tak prohlubuje souznění s přírodou.

Co je důvodem pro zájem o ekologii.

Hodnoty, které jsou důvodem zájmu o ekologii jsou u členů spolku jednoznačně duchovní. Všichni respondenti mi první zmínili lásku k přírodě, stejně to podpořily webové stránky spolku. A nejen to. Částečně je tento zájem motivován i pocitem sounáležitosti s přírodou, podobně jak popisuje Thomas Berry. Aby ekologická hnutí mohla dosáhnout reálných změn a dlouhodobých řešení, je potřeba vnímat člověka jako součást přírody [Berry 1990, 2009].

„Já si myslím, že ekologie není zajímavá ani lákavá, je to nutnost... Mělo by to tedy být součástí našeho přirozeného působení tady na této planetě. Pokud nejdeme v souladu s přírodou, tak jí poškozujeme a vlastně to nám nemusí dělat radost.“ Nejen z této výpovědi, ale i ze všech rozhovorů, jsem měla pocit, že zájem o ekologii není členy brán jako zájem, berou ji jako samozřejmou součást života.

Dále jsou zde, ale další zajímavé okruhy témat, které v mé původní teorii nebyly formulovány. Myslím si, že tím, jak se výzkum vyvíjel je důležité se i k těmto okruhům věnovat. Již dříve jsem zmínila, jak je možné, že kvalitativní výzkum v průběhu nabyde nového rozměru, který výzkumník předem nepředpokládal a že i přes důkladné prostudování tématu a terénu se výzkum může vyvíjet novými směry a dotknout se mnoha dalších otázek.

Jak se staví k otázce spirituality – názvosloví

Při rozhovorech jsem se těžko dostávala k otázce spirituality, a to v první řadě z důvodu nejasnosti, jak jí nazývat. V některých rozhovorech jsme se hned neshodli a spoluúčastníci mi začali vyprávět o tom, jak se oni sami považují za spirituální. U části jiných rozhovorů jsme se zdrželi při určení názvosloví, k jakému typu spirituality se hlásí. V jednom z rozhovorů jsme se k této problematice dostali. „Co vnímám je, že se často zaměňují dva pojmy, spiritualita a esoterika. Esoterika, vnímám, že je práce s energiemi, třeba černá magie, bílá magie, ... to je úroveň transformace, přeměny něčeho nebo dosažení něčeho jiného, ale je to pořád v časoprostoru stejné. Kdežto spiritualita je přesazení transcendence časoprostoru, což znamená, že i ten časoprostor se může vnímat jako jeden z projevů vědomí, a to je právě ten rozdíl, spiritualita je transcendentní.“ Pro Lea bylo na začátku v rozhovoru důležité vyjádřit se k tomu, co pro něj specificky znamená spiritualita. Kladl důraz na transcendentno a identifikování přes časoprostor. O tom stejném pojednává Paul Heelas, když říká, že spiritualita nemá jeden jediný způsob projevu a chápání, ale je silně individuálním prožitkem, který si každý jedinec může představovat a chápat trochu jinak [Heelas 2005].

„Duchovno je pro mě, já nevím, nechci to nějak nazývat, prostě je to tak přirozená záležitost jak cokoli jiného v životě.“ Dokonce Andrej nepovažuje spiritualitu jako aspekt, který by v životě potřeboval označení, bere ho jako samozřejmou součást života.

Jak se dostali ke spiritualitě

Na co jsem během výzkumu narazila, byl i způsob, jakým se členové dostali k otázce spirituality. Měla jsem původní tezi, že spiritualita je spíše cestou individuální a není často učena rodiči. To se mi z části potvrdilo, ale i vyvrátilo. Všichni účastníci si cestu ke spiritualitě v podstatě našli sami: „Vnímám jsem duchovno už od dětství, takže jsem třeba již v té době ještě končícího komunismu, kdy nebyly duchovní věci tak přístupné. A potom to skončilo a najednou se všude objevily ve stáncích s novinami třeba takové ty časopisy s paranormálními jevy, tak to jsem si kupoval a četl.“ Takhle vzpomínal Andrej, jak se poprvé dostal na cestu spirituality, na rozdíl od ostatních výpovědí, tato začíná v dětství se zájmem o paranormální jevy místo tradičních dětských časopisů.

Na druhou stranu, ale rodiče vytvořily základní půdu pro tento budoucí rozvoj, která jako kdyby vytvořila prvotní, drobné uvedení k této cestě. „Výchova mých rodičů, mi možná pomohla v tom, že jsem hledal sám, protože třeba moje máma mi často říkala, ať nad věcmi přemýšlím. Taky bylo super, že mi nevtloukali do hlavy žádné náboženství.“ Zmíněno je i vynechání otázky náboženství v dětství. Andrej se díky tomu mohl o tom rozhodnout sám a v dospělosti tak hledat svou vlastní cestu.

Jak si myslí členové, že jsou viděni okolním světem?

Během výzkumu jsem si všimla, že členové mají zajímavé pohledy na spolek díky pohledu okolního světa. „Asi bych řekla, že se mi často stává, že lidi vnímají komunitu jako sektu, moc se jim to nezdá a mívají z toho strach a možná prožívají pocety nejistoty a podobně. Ale je to jenom tím, že to nikdy nezažili a třeba si o tom ani nic nepřčetli.“ Jana se vyjadřuje k negativním zkušenostem s reakcemi na spolek. Je vidět, i to, že se členové osobně setkávají s komentáři, které si uvědomují. I přes tento postoj okolí to na jejich vizi, jak spolek funguje, nic nemění. Přesto však je to jeden z mála negativních aspektů, o kterých jsem se během výzkumu o členství ve spolku dozvěděla.

„Teď nechci, aby to znělo, jako že jsme nějaký hipíci, co běhají po lese a baví se stromy.“ Je další věc, kterou jsem také od Jany slyšela. Zde je jasně vidět, že ví o negativním postoji okolí, ale zároveň ho očekává a bez toho abych cokoliv zmínila, má pocit, že je potřeba se bránit před tímto postojem.

Tento postoj a potřeba se bránit ještě předem, mě během výzkumu překvapila a nečekala jsem takové zjištění. Dle mého názoru tento postoj vyplývá z mnoha negativních zkušeností, dá se tedy usoudit, že široká veřejnost vnímá spolek negativně. Domnívám se, že je to dokonce důvod, proč spolek nepřijímá hned tak někoho a nesnaží se ve velké míře spolek propagovat. Uvědomují si, jak je může společnost negativně vnímat, a tím se snaží filtrovat tuto nechtěnou reakci.

Jak se členové staví k sounáležitosti ke komunitě?

„Je prostě skupina lidí, kteří sdílejí společné hodnoty, ale ty lidi mohou být různé osobnosti, mohou mít různé názory.“ Komunita, v kontextu členů spolku, představuje společenství lidí, kteří nemusejí mít stejné názory a postoje ve všem, ale na čem závisí je sdílení základních hodnot. Hodnoty jim pomáhají vybudovat spokojené soužití. V tomto případě v budoucím společném bydlišti a pro tuto chvíli pro fungování při práci na vybudování tohoto bydliště.

„Táhne mě to tam, protože je tam vzájemná podpora mezi lidmi, otevřenost, pokud budeme dodržovat hodnoty, které máme, vlastně nějak společně jsme se na nich domluvili, takto bude fungovat.“ Opět je zmíněn společný souhlas na dohodnutých hodnotách, které jsou brány jako pojivo dané komunity, je tomu tak i když konzultovali nové členy. Hlavním požadavkem nejsou ani manuální schopnosti nebo porozumění právu ani jaké formuláře je třeba vyplnit. Toto je druhotné oproti shodě na základních hodnotách, které si spolek již určil. Členové hledají pouze lidi, kteří jim toto soužití nenaruší. Neočekávají ani zájem lidí, kteří mají hodnoty v životě nastaveny jinak.

V citaci je zmíněna i vzájemná podpora, kterou komunita dodává. Podpora, výpomoc a sounáležitost se ukázaly jako zásadní aspekty, které členové na komunitě shledávají jako hlavní pozitiva. Dokonce byly i zmiňovány jako jedny z důvodů zapojení se do projektu. Tyto znaky odpovídají vysvětlení komunity Pavla Hartla, o které píše i v první kapitole [Hartl 1997].

Komunita má silný význam nejen pro členy samotné, ale i lidi, kteří o spolek jeví zájem. Při svém zúčastněném pozorování jsem si všimla, že se často v diskuzi řešilo, že sounáležitost a nápomocnost komunity je jedním z hlavních důvodů, proč se akce účastnili. Tento zájem si vykládám tak, že v běžném životě lidem chybí mít bezpečné zázemí, kde se mohou na svoje bližní spolehnout. Chybí tedy ve společnosti sounáležitost a výpomoc.

„Co bych naopak chtěl eliminovat je, jak žije společnost, tak že každý má věci, které jsou málo využité. Třeba máme auta, máme ledničku, pračku a využívá to jedna rodina. Ale ta pračka tak většinu času jenom stojí, v podstatě se často čerpá plno zdrojů na to, jenom aby byly. To je ta konzumní společnost.“ Společné bydlení, mimo jiné, pro členy nabízí i lepší správu zdrojů. Obdobně jako sdílení práce na pozemku nebo například výchova dětí, se dají sdílet i domácí spotřebiče, auta, nástroje a tak podobně. Tímto

způsobem se šetří příroda, protože není potřeba kupovat tolik nových věcí. Zároveň se tím mohou členové více osamostatnit od zbytku společnosti. S tím souvisí i snaha společného zahradničení a následně budoucí výroba základních produktů, jídla nebo mýdla, šampónů a podobně.

Závěr

V této kapitole chci shrnout hlavní poznatky z mé bakalářské práce, odpovědět na výzkumné otázky a diskutovat nad významností poznatků pro antropologii. Současně se vyjádřit i jaká témata výzkum dále otevírá a nabízí pro budoucí práce. Jako cíl této práce jsem si vytyčila prohloubit poznatky o spirituální ekologii. Pochopit, jak se ekologie a spiritualita mohou doplňovat a ovlivňovat. Tento cíl jsem zkoumala na spolku Zeměsounění a jeho vizi vystavět první ekovesnici v České republice.

Pro práci jsem si vytyčila cíl si odpovědět na čtyři výzkumné otázky. A chtěla bych shrnout jejich hlavní zjištění. Jaké jsou motivace členů k vytvoření a zapojení se do projektu? Projekt zaujímá všestrannou roli v životě členů spolku, jedním z nich je vize lepšího uspořádání rodinného života. Pokud bude komunita fungovat, tak může být sdílena výchova mezi všemi dospělými. Takto budou mít více lidí, ve kterých mohou nalézt oporu. Ekovesnice má být pro členy místo pro rodinný život a nabízet to, co nenalézají ve městech, jako je čas na rodinu, alternativní vzdělávání, osobní zvažování, co chtějí dělat za práci a co naopak ne. Chtějí se také vzdálit anonymitě a nezájmu, které ve městech panují. V ekovesnici bude komunita, která si vzájemně bude pomáhat a vytvářet rozhodnutí dohromady, na rozdíl od města, kde se lidé mohou cítit nepodstatní, postradatelní, či neviditelní.

Jaké jsou hodnotové systémy členů a na jakých zkušenostech a názorech jsou stavěny?

Spolek má vytvořený seznam hodnot, který je všemi členy kolektivně uznávaný. Inspirace se dá dohledat i v díle Čtyř dohod, kterými se někteří členové sami řídí i mimo působení ve spolku. [Ruiz 2001]. Nejdůležitější jsou hodnoty, bezpodmínečná láska, respekt, odpovědnost a jednoduchost. Všechny tyto hodnoty mají více rovin chápání pro členy. Aplikují je vůči sobě samým, okolním lidem, a tedy i ostatním členům spolku a potom také k přírodě. Snaží se zrcadlit dobrý vztah, na kterém mezi sebou pracují i na okolní přírodu.

V jakých aspektech se ekologická hnutí můžou projevat spirituálně?

Environmentální chování, díky své propojenosti s přírodou může členům dodávat možnost, jak se spirituálně vyžít. Staráním se o přírodu, jako rozšíření našeho bytí, dodává blízkost lidí s přírodou. Jejich chápání ekologie spočívá v sounáležitosti a naslouchání okolní přírody, promyšleným a cíleným zpracováním zdrojů a snaha o pomoci přírodě se obnovovat a žít vlastním životem s co nejmenším zásahem člověka. Zároveň budou v kolektivu, podobně smýšlejících lidí, který jim může napomoci, k jak to sami nazvali, harmonickému rozvoji a o své prožitky se mohou společně dělit.

Co je důvodem pro zájem o ekologii?

Ekologii, členové vnímají jako samozřejmou část žití. Považují se za součást

přírody, a proto jim přijde nepřírozené, kdyby se chovali v nesouladu s přírodou. Zároveň měli vždy k přírodě vřelý vztah, a proto ani z tohoto důvodu svůj postoj nezpochybňují.

Pojem spiritualita, kterým jsem svůj zájem o duchovno nazvala, ve výzkumu vytvořil hlubokou otázku, jak vlastně tento prožitek nazývají členové. Dostala jsem se k odpovědi, že pro spiritualitu nemají jednotný název, dokonce často ji ani nijak nenazývají. Berou ji jako přirozenou součást života, a nemají tedy potřebu ji označovat názvy, které by pro ně samotné nemuseli mít ten přesný význam, který zažívají.

Dále jsem dospěla k závěrům, že důležitým prvkem spolku je komunita, která se kolem něj tvoří. Pro členy je komunita důležitá v ohledu oporného systému. Vzájemná výpomoc, společná práce a pospolitost je cíl, ke kterému by se všichni členové chtěli dostat. Je také jedním ze základních aspektů, který tvoří spolek pro jeho členy tak důležitý. Díky touze o fungující a vřelou komunitu se zajímají i další lidé o to, aby se mohli stát členy. Obdobné funkce komunity sleduje i Pavel Hartl, který ji vidí jako místo, kde člověk může získat podporu a pomoc. [Hartl 1997]. Domnívám se, že je to z důvodu toho, že naše společnost není příliš pospolitá, a proto hledají alternativní způsoby života, které by takový nedostatek uspokojily.

Členové se často setkávají s negativní reakcí na spolek, a mají často potřebu se vymezovat vůči zobecnění skupiny například na hipíky nebo sektu. Z tohoto postoje usuzuji, že tato reakce je častá a širokou veřejností je spolek často vnímán negativně a zkratkovitě. To mi vypovídá i o postoji českých občanů k environmentalismu a alternativním způsobu života. V CVVM výzkumu z roku 2015 se ukázalo, že nadpoloviční většina dotazovaných, se domnívá, že starost České republiky o životní prostředí je přiměřená. [Čadová 2015]. I proto by se dalo říci, že občané nemají takovou touhu radikálně měnit přístup a pokud se s někým takovým setkají, nemusí mít pozitivní reakci na postoj spolku.

Co bych chtěla zmínit je to, že moje práce nereprezentuje celkovou populaci lidí, kteří se zajímají o náboženství. Vypovídá pouze o spolku Zeměsouznění. Samozřejmě nejsou jediní, kteří mají tento typ smýšlení spojený s ekologií. Ale přesto si myslím, že je důležité zmínit, že výzkum se zabýval velmi malou a specifickou skupinou lidí.

Kromě mých poznatků bych v tomto závěru také ráda vyslovila otázky, které moje práce dále otevírá a které by mohly představovat náměty pro další bádání v tomto tématu spirituální ekologie. Do budoucna jistě bylo zajímavé navázat výzkumem za několik let, až bude ekovesnice postavena a zjistit, jestli se postoje, které se ve výzkumu ukázaly, v čase proměnily.

Co mě během výzkumu čím dál tím víc začalo zajímat je, jestli je nelibost k environmentalismu v lidech tvořena individualistickým a materiálním vnímáním světa. Jinými slovy, jestli spiritualita může být pohonným motorem zájmu o ekologické hnutí. Dá se toto tvrzení obrátit, je odloučení lidí od spirituality jedním z důvodů neekologického chování?

Jelikož projekt ekovesnice zatím nemá žádné stále obyvatele, nelze pojednávat o samotném životě v ekovesnici a jaké má důsledky na její obyvatelé. Všechny odpovědi byly směřovány spíše na očekávání od bydlení, a proto si myslím, že by bylo zajímavé do

budoucná zjistit, jak se tyto očekávání naplnily. Jestli členům spolku tento život dopřál to, co od něj očekávali, například spolupracující komunitu, snížení negativního dopadu na životní prostředí nebo i harmonický rozvoj a duchovní život.

Dle mého názoru jsem nejen nevyčerpala všechny informace, které se daly o tématu zjistit, ale dokonce mi výzkum spíše otevřel mnoho dalších zájmů, kterým bych se do budoucna chtěla věnovat, pokud ne v akademickém prostředí, tak alespoň v osobním životě.

Použitá literatura a jiné zdroje

BERRY, Thomas. *The Dream of the Earth*. Sierra Club Books. 1990. ISBN 978-0871566225.

BERRY, Thomas. *The Sacred Universe: Earth, Spirituality, and Religion in the Twenty-First Century*. Edited by Mary Evelyn Tucker, Columbia University Press, 2009 ISBN 9780231149525.

ČADOVÁ, Naděža. *Hodnocení ochrany životního prostředí – květen 2015* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2015 Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1909/f9/oe150610.pdf

HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Slon, 1997. 221 s. ISBN 80-85850-45-1.

HEELAS, Paul. *The spiritual revolution: why religion is giving way to spirituality*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2005. ISBN 1-4051-1959-4.

LIBROVÁ, Hana. *Pestří a zelení: kapitoly o dobrovolné skromnosti*. Brno: Veronica, 1994. ISBN 80-238-4210-2.

LIBROVÁ, Hana, Vzkaz Hany Librové, ČT, <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209452801410006-vzkaz/> k 22.10.2009

MEAD, Margaret (1928). *Coming of Age in Samoa*. William Morrow Paperbacks. ISBN 978-0688050337.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

RUIZ, Miguel. *Čtyři dohody: kniha moudrosti starých Tolteků: praktický průvodce osobní svobodou*. Přeložil Viktor FAKTOR. Praha: Pragma, 2001. ISBN 80-7205-826-6.

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

STRÍŽENEC, Michal. *Psychologické aspekty spirituality*. Československá psychologie. 2001, 45(2), 118-126.

TAYLOR, Bron. *Encyclopedia of Religion and Nature*. London, England: Thoemmes Continuum. 2005. ISBN 9781843711384.

Teze bakalářské práce

Projekt bakalářské práce

Jméno a příjmení studujícího: Tereza Skoumalová

Studijní program: Sociologie a sociální antropologie

Předpokládaný název práce: Spirituální ekologie: spolek Zeměsounění

Klíčová slova: ekologie, spiritualita, ekovesnice, duchovno, vesnice, hodnoty,

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Spalová, PhD.

Námět práce

V práci bych se chtěla zaměřit na vykreslení v čem jsou environmentální hnutí spirituální, jak je jejich zastánci vnímají. Obzvláště bych se chtěla věnovat spirituální ekologii, která v českém kontextu zatím není příliš ukotvena a tím pádem není ani tolik studována. Spirituální ekologie je spojení spirituálních elementů a environmentálních problémů, a jakou dynamiku mezi sebou v dnešním světě mají. Věnuje se duchovní stránce a vědomí zakotvené v environmentalismu, jak změna klimatu a náš postoj k této tématice je ovlivněna odpovědností k zemi na duchovní rovině. Její zastánci propagují zahrnutí ekologie do současného náboženství ale i vice versa, aby se ekologické otázky řešily spirituálně. I přes různé postoje v rámci oboru, zastánci se shodnou že pro vyřešení klimatické změny, znečištění, nadměrná spotřeba nebo vyčerpání neobnovitelných přírodních zdrojů je potřeba dát důraz na duchovní odpovědnost planetě a všem jejích živočichům.

Práce by se tedy měla zaměřit na vykreslení environmentálního hnutí v podobném stylu jako běžná náboženství a jak je zájem o ekologii spojen se spiritualitou jedinců. Okrajově, pokud se ve výzkumu toto téma alespoň objeví, bych se chtěla věnovat i propojení mezi již existujícími náboženstvími a ekologickými hnutími, jak se tyto dva zájmy vzájemně ovlivňují a doplňují.

Pro výzkum jsem si vybrala spolek Zeměsounění, který se snaží o vytvoření ekovesnice v Pěčkovících. Projekt této vesnice je pokračováním projektu Global Ecovillage Network, fungující po celém světě, v České republice je však prvním pokusem o fungující ekovesnici. Ekovesnice jsou soběstačné komunity, běžně okolo 50-200 lidí, designované, aby vytvářeli co nejmenší ekologickou stopu. Kolem toho je ale potřeba navrhnout i fungující ekonomický systém. V komunitě jsou často zapotřebí stejné morální hodnoty a je zde důležitá i duchovnost vesnice. Lidé se do nich stěhují a zapojují jako alternativu pro ekologicky náročné městské životy, ve kterých se skoro nejde vyhnout podporování neekologických produktů. Nabízejí jim skromnost, soběstačnost, úzce spolupracující komunitu, a možnost většího souznění se zemí a duchovnem. Samotná vesnice je ale spíše chápána jako proces než jednorázový projekt, jelikož je potřeba neustálé práce a obnovy.

Projekt by měl stát na zúčastněném pozorování a rozhovorech se členy spolku, specificky bych se ráda věnovala propojení spirituality s rozhodnutím se k projektu připojit. Jaké jsou hlavní důvody proč je ekovesnice pro společnost důležitá a co nového by přinesla. Tuto část bych chtěla navázat na knihu Pestří a zelení: Kapitoly o dobrovolné skromnosti od Hany Librové, o lidech, kteří se rozhodli žít skromně, a tedy i ekologicky, téma je tedy velmi podobné spolku Zeměsounění.

Dalším zkoumaným tématem budou morální hodnoty spojené s vedením spolku. Již na svých webových stránkách je zřejmá provázanost morálních hodnot v budoucí komunitě s ekologickými požadavky, ráda bych se tedy věnovala jak a proč jsou tak provázané, kde se vzali a jak se na nich členové shodnou či naopak neshodnou. Jestli jsou ve skupině rozdílné interpretace těchto hodnot a pokud ano tak jakým způsobem. Morální hodnoty jsou u společenství jedním ze základních specifikací, která určuje i budoucí vývoj. V tomto ohledu by dle mého názoru bylo zajímavé prozkoumat postoje k jejich existujícím životům mimo ekovesnici a proč je tedy zde potřeba vystavět, jestli je to podloženo nedostatkem nebo naopak nadbytkem určitých

hodnot v běžném životě.

Cílem celé práce by bylo vykreslení, jak v České republice existuje spirituální ekologie, jak specificky v spolku Zeměsounění je propojena duchovnost s jejich aktivním ekologickým chováním a jak do toho zapadají morální hodnoty. Zároveň bych ráda i popsala alternativní životní styl vedený v hodnotách chránící přírodu, jelikož však ekovesnice je zatím v základech nebude se jednat přímo života v ní.

Téma je v poslední době velmi aktuální, ve společnosti je vidět velká ekologická vlna. Velké korporátní firmy nabízejí ekologičtější náhrady jako například papírové kelímky, bio bavlna či elektrické automobily. Přesto je ale mnoho zastánců, že ani to nestačí, a proto by bylo zajímavé více představit možnosti skromnějšího způsobu života raději než náhražkami.

Předpokládané metody zpracování

Ráda bych uskutečnila kombinaci zúčastněného pozorování a rozhovorů, které bych zasadila do rámce literatury a již provedených výzkumů. Do výzkumu bych chtěla zahrnout i analýzu webových a Facebookových stránek, kde je spolek velmi aktivní. Chtěla bych celou práci doplnit o teorie spirituální ekologie.

Etické souvislosti zvažovaného projektu

Bakalářská práce by se měla věnovat úzké specifické skupině lidí, tudíž během výzkumu budu muset brát v potaz soukromí a bezpečí respondentů, a nejen jich ale i jejich rodin. Přesto se domnívám, že možné vzniklé komplikace se dají vyřešit dohodou a případnou anonymizují respondentů. Dále bych si chtěla obzvláště dát pozor na soukromí dětí respondentů, a co nejméně se je tedy v práci zmiňovat. Na druhou stranu spolek i podle informativních stránek působí v tuto chvíli velmi otevřeně a legitimně a doufám, že na takové potíže nenarazím, přesto bude potřeba obezřetnost obzvláště při finalizování a odevzdávání práce.

Orientační seznam literatury

1. Bron Taylor. *Dark Green Religion: Nature Spirituality and the Planetary Future*. 2009. University of California Press
2. Librová Hana. *Pestří a zelení. Kapitoly o dobrovolné skromnosti*. 1994. Hnutí Duha
3. BINKA, Bohuslav. *Environmentální organizace v ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2015
4. Thomas Berry. *The Dream of the Earth*. 1990. Sierra Club Books
5. Fagan, Adam & Jehlička, Petr. 2003. *Contours of the Czech environmental movement: A comparative analysis of Hnutí Duha (Rainbow Movement) and Jihoceske matky (South Bohemian Mothers)*. Environmental Politics
7. BERRY, THOMAS. *The Sacred Universe: Earth, Spirituality, and Religion in the Twenty-First Century*. Edited by Mary Evelyn Tucker, Columbia University Press, 2009
8. Taylor, Bron 2003: *Encyclopedia of Religion and Nature*,
9. TUCKER, MARY EVELYN. "The Emerging Alliance of Religion and Ecology." *Worldviews*, vol. 1, no. 1, 1997
10. Fassin, Didier. (2012). *A Companion to Moral Anthropology*.